

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna och 19 § lagen om konsolidering av kommuners ekonomi och om kommunutredning

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det till lagen om statsandelar till kommunerna fogas en bestämmelse med stöd av vilken förändringar i kostnadsnivån för statsandelsåliggandena framdeles beräknas så, att indexhöjningarna av statsandelarna riktas till statsandelsgrunder som har minskats med statsandelsnedskärningarna per invånare. Vid beviljandet av finansieringsunderstöd enligt prövning föreslås en återgång till ett förfarande där kommunerna beviljas och till dem betalas finansieringsunderstöd enligt prövning på ansökan före utgången av vart och ett finansår. Då tingsrätternas nämndemannakost

nader övergår på staten den 1 januari 1998 minskas den allmänna statsandelen med 30 milj. mk. Minskningen föreslås bli genomförd genom att en ny bestämmelse om den fogas till lagen om statsandelar till kommunerna.

Vidare föreslås att giltighetstiden för lagen om konsolidering av kommuners ekonomi och om kommunutredning förlängs med ett år.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1998 och avses bli behandlad i samband med den. De föreslagna lagarna avses träda i kraft vid ingången av 1998.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Uträkning av förändringar i kostnadsnivån

Den allmänna statsandelen till en kommun bestäms i enlighet med ett i förväg fastställt genomsnittligt belopp per invånare och kommunvisa bestämningsgrunder. När de genomsnittliga beloppen fastställs beaktas med stöd av 3 § lagen om statsandelar till kommunerna (1197/1996) bl.a. de beräknade ändringarna av omfattningen och arten av statsandelsåliggandena, den beräknade förändringen i kostnadsnivån och skillnaden mellan de faktiska och de beräknade kostnaderna under finansåret före fastställelseåret. Från det belopp som fås på detta sätt har de minskningar per invånare som gäller den allmänna statsandelen till kommunerna gjorts.

I propositionen föreslås att lagen om statsandelar till kommunerna ändras så, att indexhöjningarna av statsandelarna företas i fråga om statsandelsgrunder som har minskats med statsandelsnedskärningarna per invånare. På så sätt blir dels de faktorer som nämns i lagens 2 kap. och som gäller bl.a. arten och omfattningen, dels de minskningar som för närvarande definieras i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna i lagens 8 kap. beaktade innan indexjusteringen företas.

1.2. Finansieringsunderstöd enligt prövning

Enligt lagen om statsandelar till kommunerna kan kommunerna ansöka om finansieringsunderstöd enligt prövning före utgången av oktober före finansåret. Statsrådet beviljar finansieringsunderstödet före utgången av året, och det betalas före utgången av juni under finansåret. Därutöver kan kommunerna ansöka om understöd före utgången av augusti under finansåret, varvid understödet beviljas och betalas under samma år. Syftet med det förstnämnda förordandet är att kommunerna om de så önskar kan beakta understödet i förväg vid beredningen av budgeten för följande år. I det senare förordandet beaktas understödet inte i

budgeten, och det bokförs som inkomst först i bokslutet för det år då understöd har beviljats. År 1997 har nästan hälften av kommunerna, över 200 stycken, ansökt om understöd.

I propositionen föreslås en återgång till det förfarande som var rådande före 1997. Finansieringsunderstödet enligt prövning är enligt lagen om statsandelar till kommunerna avsett att utgöra ett ekonomiskt stöd till kommunen vid exceptionella eller tillfälliga kommunalekonomiska svårigheter. Understödet är inte avsett att utgöra ett bestående stöd för kommunalekonomin, även om det i en del fall har varit nödvändigt att bevilja en och samma kommun understöd flera år i följd. På grund av understödets tillfälliga karaktär kan det inte beaktas som en permanent balanseringspost i kommunens ekonomi. Inte heller är understödsnivån sådan att understödet på längre sikt skulle kunna kompensera inkomstbortfall som beror på t.ex. förändringar i statsandelsgrunderna eller i skattegrunderna vid finansiering av kommunens basservice. Synpunkterna talar inte för ett förfarande där kommunerna balanserar sina budgeter med hjälp av finansieringsunderstöd enligt prövning. Därför föreslås en återgång till ett förfarande där kommunerna beviljas och till dem utbetalas finansieringsunderstöd enligt prövning bara före finansårets utgång på basis av en ansökan som gjorts under finansåret.

1.3. Förändringar i statsandelen från ingången av 1998

Grunderna för fastställande av kommunernas statsandelar bestäms i 2 kap. lagen om statsandelar till kommunerna. Vid sidan av andra faktorer påverkar de beräknade ändringarna av statsandelsåliggandenas omfattning och art fastställandet av de genomsnittliga belopp som ligger till grund för beviljandet av allmän statsandel. Förändringar i andra uppgifter än statsandelsåligganden som inverkar på kommunernas och statens finansiella ställning samt beaktandet av dem grundar sig inte på lagen om statsandelar till kommunerna. Därför bör det föreskrivas ge-

nom lag om sådana statsandelsminskningar som beror på att förändringar i kommunernas och statens finansiella ställning beaktas. Enligt en aktuell lagändring skall tingsrätternas nämndemannakostnader överföras på staten den 1 januari 1998, och ett belopp som motsvarar denna kostnadsöverföring avdras från den allmänna statsandelen till kommunerna.

1.4. Förlängning av giltighetstiden för lagen om konsolidering av kommuners ekonomi och om kommunutredning

Lagen om konsolidering av kommuners ekonomi och om kommunutredning (658/1994) har tillämpats endast på en kommun. Detta beror på att kommunernas ekonomi under de senaste åren har kunnat anpassas bättre till förändringar än vad som förväntades 1994 i samband med att lagen stiftades.

Under den nuvarande lagens giltighetstid är det inte att vänta att dess tillämpningsområde kommer att omfatta nya kommuner före utgången av 1997. Det gäller dock att vara förberedd på möjligheten att kommunalekonomins allmänna situation inte förblir lika god 1998 och därefter. Enskilda kommuner kan råka i oförutsedda ekonomiska svårigheter oberoende av att kommunalekonomins genomsnittliga utveckling tills vidare har varit tillfredsställande, enligt nyckeltal för hela landet.

Därför föreslås det att giltighetstiden för lagen om konsolidering av kommuners ekonomi och om kommunutredning förlängs med ett år.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

Inverkan av den nedskärning av kommunernas allmänna statsandel som grundar sig på att tingsrätternas nämndemannakostnader överförs är 30 milj. mk från ingången av 1998. Förändringen i sättet att beräkna indestöjningen av statsandelarna leder till en

kalkylerad minskning om 7 milj. mk i fråga om statsandelshöjningarna. Den föreslagna ändring som gäller förfarandet vid beviljande av finansieringsunderstöd enligt prövning påverkar inte anslagsdimensioneringen.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet, och i samband med det har företrädare för finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet samt undervisningsministeriet och Finlands Kommunförbund hörts.

4. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1998 och avses bli behandlad i samband med den. Propositionen ansluter sig också till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 12 § tingsrättslagen (RP / rd). Om ändringar som gäller fördelningen av nämndemannakostnaderna görs i den nämnda propositionen, bör förevarande proposition ändras på motsvarande sätt.

5. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1998.

6. Lagstiftningsordning

Lagen om konsolidering av kommuners ekonomi och om kommunutredning, vars giltighet föreslås bli förlängd med ett år, har stiftats på det sätt som 67 § riksdagsordningen föreskriver. Det föreslås inga ändringar i lagens innehåll, det undantagsförfarande gällande kommunutredningar som ingår i lagen ändras inte. Därför bör förslaget till förlängning av lagens giltighetstid behandlas i samma ordning.

Med stöd av vad som anförs ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 20 december 1996 om statsandelar till kommunerna (1147/1996) 3 § 2 punkten, 16 § 3 mom. och 17 § 1 mom. samt fogas till 4 § ett nytt 3 mom. och till 27 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

3 §

Grunderna för fastställande av statsandelen

De genomsnittliga beloppen av statsandelarna eller de genomsnittliga belopp eller kalkylerade kostnader som ligger till grund för bestämmandet av dem fastställs årligen för det följande finansåret. Härvid beaktas:

2) den beräknade förändringen i kostnadsnivån så som bestäms i 4 § 2 och 3 mom., dock högst det fulla beloppet och minst halva beloppet av den beräknade förändringen i kostnadsnivån,

4 §

Förändring i statsandelsåliggandena och kostnadsnivån

När förändringen i kostnadsnivå för den allmänna statsandelen beaktas är grunden det belopp som har minskats enligt 27 och 29 §.

16 §

Beviljande av statsandel och finansieringsunderstöd samt fastställande av den på skatteinkomsterna baserade utjämningen av statsandelarna

Finansieringsunderstöd skall sökas hos statsbidragsmyndigheten före utgången av augusti under finansåret.

17 §

Utbetalning

Statsandelarna, i vilka har beaktats den på skatteinkomsterna baserade utjämningen av statsandelarna enligt 7 §, betalas ministerievis till statsbidragstagaren från ingången av finansåret månatligen i lika stora poster senast den 11 varje månad. Finansieringsunderstöd betalas till kommunen före finansårets utgång.

27 §

Belopp som ligger till grund för allmän statsandel

Det genomsnittliga belopp av allmän statsandel som fastställs för kommunen på grundval av 3 § minskas från och med 1998 med 4 mark.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.**Lag****om ändring av 19 § lagen om konsolidering av kommuners ekonomi och om kommunutredning**

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 67 § riksdagsordningen föreskriver,

ändras i lagen den 15 juli 1994 om konsolidering av kommuners ekonomi och om kommunutredning (658/1994) 19 § som följer:

19 §

Ikraftträdande och tillämpning

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1994 och gäller till och med den 31 december 1998.

På en kommun som har beviljats räntestöd eller konsolideringslån eller där beslut har fattats om inledande av kommunutredning tillämpas denna lag även efter den 31 de-

cember 1998, tills kommunen har betalt tillbaka räntestöds- och konsolideringslånetillgodohavanden enligt 5 och 7 § till staten eller kommunutredningen har avslutats.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

Helsingfors den 3 oktober 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Jouni Backman

1. Lag

om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 20 december 1996 om statsandelar till kommunerna (1147/1996) 3 § 2 punkten, 16 § 3 mom. och 17 § 1 mom. samt fogas till 4 § ett nytt 3 mom. och till 27 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

Gällande lydelse

3 §

Grunderna för fastställande av statsandelen

De genomsnittliga beloppen av statsandelarna eller de genomsnittliga belopp eller kalkylerade kostnader som ligger till grund för bestämmandet av dem fastställs årligen för det följande finansåret. Härvid beaktas:

2) den beräknade förändringen i kostnadsnivån så som bestäms i 4 § 2 mom., dock högst det fulla beloppet och minst halva beloppet av den beräknade förändringen i kostnadsnivån,

4 §

Förändring i statsandelsåliggandena och kostnadsnivån

16 §

Beviljande av statsandel och finansieringsunderstöd samt fastställande av den på skatteinkomsterna baserade utjämningen av statsandelarna

Finansieringsunderstöd skall sökas hos

Föreslagen lydelse

3 §

Grunderna för fastställande av statsandelen

De genomsnittliga beloppen av statsandelarna eller de genomsnittliga belopp eller kalkylerade kostnader som ligger till grund för bestämmandet av dem fastställs årligen för det följande finansåret. Härvid beaktas:

2) den beräknade förändringen i kostnadsnivån så som bestäms i 4 § 2 och 3 mom., dock högst det fulla beloppet och minst halva beloppet av den beräknade förändringen i kostnadsnivån,

4 §

Förändring i statsandelsåliggandena och kostnadsnivån

När förändringen i kostnadsnivå för den allmänna statsandelen beaktas är grunden det belopp som har minskats enligt 27 och 29 §.

16 §

Beviljande av statsandel och finansieringsunderstöd samt fastställande av den på skatteinkomsterna baserade utjämningen av statsandelarna

Finansieringsunderstöd skall sökas hos

Gällande lydelse

statsbidragsmyndigheten. *Understöd som beviljas före finansåret oah betalas före utgången av juni skall sökas före utgången av oktober före finansåret och finansieringsunderstöd som betalas före utgången av december skall sökas före utgången av augusti under finansåret.*

17 §

Utbetalning

Statsandelarna, i vilka har beaktats den på skatteinkomsterna baserade utjämnningen av statsandelarna enligt 7 §, betalas ministerievis till statsbidragstagaren från ingången av finansåret månatligen i lika stora poster senast den 11 varje månad. Finansieringsunderstöd betalas till kommunen *på grundval av ansökningstidpunkten före utgången av antingen juni eller december under finansåret.*

27 §

Belopp som ligger till grund för allmän statsandel

Föreslagen lydelse

statsbidragsmyndigheten före utgången av augusti under finansåret.

17 §

Utbetalning

Statsandelarna, i vilka har beaktats den på skatteinkomsterna baserade utjämnningen av statsandelarna enligt 7 §, betalas ministerievis till statsbidragstagaren från ingången av finansåret månatligen i lika stora poster senast den 11 varje månad. Finansieringsunderstöd betalas till kommunen *före finansårets utgång.*

27 §

Belopp som ligger till grund för allmän statsandel

Det genomsnittliga belopp av allmän statsandel som fastställs för kommunen på grundval av 3 § minskas från och med 1998 med 4 mark.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

